

Dr. Tamer BOZKURT

SİGORTA HUKUKU

İÇİNDEKİLER

10. BASKI İÇİN ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX

Birinci Bölüm

GENEL OLARAK SİGORTA HUKUKU

§1. GENEL OLARAK SİGORTACILIK VE SİGORTA HUKUKU	1
§2. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, UNSURLARI, ÖZELLİKLERİ, SİGORTA HUKUKU ALANINDA YAPILAN TASNİFLER VE SİGORTA SÖZLEŞMESİNDEKİ İLGİLİ KİŞİLER VE TEMEL KAVRAMLAR	2
I. GENEL OLARAK	2
II. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE UNSURLARI	3
A. Tanım ve Temel Kavramlar	3
1. Tanım	3
2. Ruhsat Almayan Sigortacı ile Yapılan Sözleşme	6
3. Karşılıklı (Mütüel) Sigorta	6
4. Reasürans	6
B. Unsurlar	7
III. SİGORTA HUKUKU ALANINDA YAPILAN TASNİFLER	7

A. Genel Olarak	7
B. Ana Ayırım: Zarar Sigortaları-Meblağ Sigortaları	8
1. Zarar Sigortaları.....	8
2. Meblağ Sigortaları	14
IV. TEMEL KAVRAMLAR ve İLGİLİ KİŞİLER.....	18
A. Genel Olarak	18
B. Sigortacı.....	18
1. Genel Olarak.....	18
2. Özel Koşullar.....	18
3. Faaliyet İzni İle İlgili Koşullar.....	22
C. Sigorta Ettiren-Sigortalı-Lehtar.....	23
1. Genel Olarak.....	23
2. Zarar Sigortalarında “Sigorta Ettiren”-“Sigortalı”	24
a. Genel Olarak.....	24
b. Kendi Ad ve Hesabına Zarar Sigortası.....	24
c. Sigorta Sözleşmesinin Sigortalıdan Başka Bir Kişi Tarafından Yapılması.....	25
aa. Genel Olarak.....	25
bb. Başkası Hesabına Sigorta (Üçüncü Kişi Lehine Sigorta).....	25
cc. Başkası Ad ve Hesabına (Temsilen) Sigorta.....	29
3. Meblağ Sigortalarında Sigorta Ettiren-Sigortalı ve Lehtar Kavramları	31
a. Genel Olarak	31
b. Sigorta Ettiren-Sigortalı.....	31
c. Lehtar	33
4. Sigorta Ettirenin Dışındakilerin Bilgisi ve Davranışının Sigorta Sözleşmesi Üzerindeki Etkisi	36
D. Sigorta Bedeli-Sigorta Değeri ve Sigorta Tazminatı Kavramları [Özellikle Zarar Sigortalarında].....	36
1. Sigorta Bedeli.....	36
2. Sigorta Değeri (Menfaat Değeri)	38

3. Sigorta Tazminatı	39
4. Değerlendirme	40
E. Prim	40
F. Riziko (Tehlike)	40
G. Menfaat	43

İkinci Bölüm

SİGORTA ARACILARI

§3. SİGORTA ARACILARI	45
I. GENEL OLARAK	45
II. ACENTELEİ	46
A. Genel Olarak	46
B. Kavram, Tanım ve Unsurlar	47
1. Kavram ve Tanım	47
2. Unsurlar	47
C. Sigorta Acentesi Olabilmenin Koşulları	49
D. Sigorta Acentelerinin Yükümlülük ve Sorumlulukları	51
1. Sigorta Acentelerinin Uygunluk Belgesi Alma ve Levhaya Kayıt Yükümlülüğü	51
2. Acentelik Dışında Bir Ticarî Faaliyette Bulunma Yasağı	51
3. Ticarî Faaliyetlerini İyiniyetli Olarak Yürütme, Sigortalıları Yanıltmama	52
4. Belli Kişileri Ortak Olarak Kabul Edememe ve Çalıştıramama	53
5. Sır Saklama	53
6. Meslekî Sorumluluk Sigortası Yaptırma	53
7. Asgari Sermaye	54
8. Tüketiciye Karşı Sorumluluk	54
E. Sigorta Acentelerinin Hakları, Yetkilerini Kullanması ve Faaliyetlerinin İcrası ile İlgili Hususlar	55

1. Hakları	55
2. Acentelik Yetkilerinin Tecil-İlânı, Kaldırılması ile Faaliyetlerin İcrası ile İlgili Hususlar.....	56
III. SİGORTA BROKERLERİ	57
A. Genel Olarak	57
B. Kavram, Tanım ve Unsurlar	57
1. Kavram ve Tanım	57
2. Unsurlar	57
3. Hukukî Nitelik.....	58
C. Sigorta Brokeri Olabilmenin Koşulları.....	58
D. Sigorta Brokerlerinin Yükümlülük ve Sorumlulukları.....	60
1. İzin	60
2. Başka Ticarî İşle Uğraşamama	60
3. Aracılık Görevini En İyi Şekilde Yerine Getirme.....	60
4. Ödeme Yapamama ve Faaliyet Esasları	60
5. Menfaat Temin Edememe	61
6. Meslekî Sorumluluk Sigortası Yaptırma	61
7. Ticaret Unvanı ile İlgili Yükümlülük.....	62

Üçüncü Bölüm

SİGORTA SÖZLEŞMESİ, SÖZLEŞMENİN KURULMASI VE SONA ERMESİ, SÖZLEŞMENİN BAŞLANGICI, SİGORTA POLİÇESİ, SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ, SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ İLE ZORUNLU SİGORTALAR

§4. SİGORTA SÖZLEŞMESİ VE BU SÖZLEŞMENİN KURULMASI.....	63
I. GENEL OLARAK.....	63
II. ÖZELLİKLERİ.....	65

III. SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ ve KURULMASI	67
IV. SİGORTA POLİÇESİ.....	68
A. Genel Olarak	68
B. İçeriği	70
1. Genel Olarak	70
2. Poliçenin Teslimi ve Sigortacının Sorumluluğu	71
V. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN BAŞLANGICI.....	73
A. Şekli Başlangıç	73
B. Teknik Başlangıç	73
C. Maddi Başlangıç	74
1. Genel Olarak.....	74
2. İstisnalar	74
a. Kara ve Denizde Eşya Taşıma Sigortaları	74
b. Geçici Sigorta Koruması-Geçmiş Etkili Sigorta.....	75
VI. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ	77
A. Genel Olarak	77
B. Sigorta Sözleşmesinin Hükümleri İle İlgili Düzenlemeler	78
1. Sigortanın Kapsamı, Süresi ve Dönemi	78
2. Sigorta Sözleşmesinin Feshi ve Sözleşmeden Cayma	79
a. Genel Olarak.....	79
b. Sigorta Ettirenin Sözleşmeyi Feshi veya Sözleşmeden Cayması	80
aa. Sigortacının Malî Durumundaki Sarsıntılar ile Yetkisinin Kaldırılması Durumuna İlişkin Fesih Hakkı.....	80
3. Sigorta Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları	86
a. Genel Olarak	86
b. Sonuçlar ve Zamanaşımı	87
VII.SİGORTA HUKUKUNDA SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ ve ZORUNLU SİGORTALAR.....	88
A. Genel Olarak	88

B. Türk Hukukunda Zorunlu Sigortalar ve Örnekleri.....	89
1. Genel Olarak.....	89
2. Kanunla Getirilen Zorunlu Sigortalar.....	91
a. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu	91
b. 2920 sayılı Sivil Havacılık Kanunu	92
c. 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu	93
d. 4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu	93
e. 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun.....	93
f. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu	94
g. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu.....	94
h. 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (Lpg) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	95
i. 6305 Sayılı Afet Sigortaları Kanunu	95
j. Diğer Örnekler	96
3. Bakanlar Kurulu Kararları	98
4. Yönetmelik ve Tebliğlerle (!) Getirilen Zorunlu Sigortalar ..	99

Dördüncü Bölüm
SİGORTA SÖZLEŞMESİNDEN
DOĞAN TARAFLARIN BORÇ VE
YÜKÜMLÜLÜKLERİ

§5. BORÇ VE YÜKÜMLÜLÜKLER	101
I. GENEL OLARAK.....	101
II. SİGORTACININ BORÇ ve YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	104
A. Rizikoyu Taşıma Yükümlülüğü.....	104
B. Sigorta Poliçesi Verme Yükümlülüğü.....	105
C. Giderleri Ödeme Yükümlülüğü	105
D. Sigorta Tazminatı veya Bedelini Ödeme Yükümlülüğü	106
1. Genel Olarak	106

2. Kısmî Ödemeler.....	109
3. Kusurun Etkisi	110
E. Aydınlatma Yükümlülüğü.....	110
1. TTK Açısından	110
2. “Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik” Açısından	111
III. SİGORTA ETTİRENİN BORÇ ve YÜKÜMLÜLÜKLERİ	114
A. Prim Ödeme Borcu	114
1. Genel Olarak.....	114
2. Prim Ödeme Borçlusı ve Alacaklısı	115
3. Prim Ödeme Zamanı.....	117
4. Prim Ödeme Şekli	119
5. Prim Ödemede Temerrüt	120
a. Genel Olarak.....	120
b. İlk Taksit veya Primin Tamamı Açısından.....	122
c. Müteakip Taksitlerde Gecikme Hâlinde	122
6. Prim Ödeme Yeri	123
B. Beyan Yükümlülüğü.....	126
1. Sözleşmenin Yapılması Sırasında	126
a. Genel Olarak ve Yükümlülüğün Kapsamı.....	126
b. Yaptırım: Cayma veya Prim Farkı	128
aa. Genel Olarak.....	128
bb. Caymanın Şartları, Şekli, Süresi ve Hükümleri	130
aaa. Koşullar	130
cc. Cayma Hakkının Olmaması ve Düşmesi	134
c. Teklifin Yapılması ile Kabul Arasındaki Değişiklikler .	135
2. Sözleşme Süresi İçinde [Rizikonun Ağırlaştırılmışını Bildirim]	137
a. Genel Olarak	137
b. Sigortacının Hakları: Fesih veya Prim Farkı	138
aa. Genel Olarak.....	138
bb. Koşullar	138
aaa. Rizikonun Gerçekleşmesinden Önce.....	138

bbb. Rizikonun Gerçekleşmesinden Sonra	140
cc. Fesih Hakkının Düşmesi	142
3. Riziko Gerçekleştiğinde Bildirim	144
C. Bilgi Verme ve Sigortacının Araştırma Yapmasına İzin Verme Yükümlülüğü	145
D. Koruma Yükümleri.....	146
E. Sigortacının İncelemesine İzin Verme Yükümü	148
F. Zarar Gören Mal ve Zararın Gerçekleştiği Yerde Değişiklik Yapmama Yükümlülüğü	148
G. Sözleşmede Öngörülen Yükümlülüklerin İhlali.....	148
IV. KANUNUN UYGULAMA ALANI ile KORUYUCU HÜKÜMLER.....	149
A. Uygulama Alanı.....	149
B. Koruyucu Hükümler	150

Beşinci Bölüm

TÜRK TİCARET KANUNU'NUN SİGORTA KİTABININ SİSTEMATİĞİ ve SİGORTA TÜRLERİNE İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER

§6. SİSTEMATİK.....	155
§7. ZARAR SİGORTALARI	157
I. GENEL OLARAK ve TÜRLERİ	157
II. MAL SİGORTALARI.....	158
A. Genel Olarak	158
B. Mal Sigortalarına Hâkim Olan Genel İlkeler ve Bu İlkelerin Görünüm Şekilleri	159
1. Genel Olarak.....	159
2. Menfaat İlkesi, Kapsam ve Sigorta Sözleşmesini Yapabilecek Kişiler	159
a. Genel Olarak	159

b. Kapsam.....	160
c. Menfaatin Sahipleri ve Sigorta Sözleşmesini Yapabilecek Olanlar	161
3. Tazminat İlkesi ve Bu İlkenin Uygulama Ayakları.....	166
a. Genel Olarak	166
b. Uygulama Alanı	167
aa. Genel Olarak	167
bb. Sigorta Değeri-Sigorta Bedeli İlişkisi: Aşkın ve Eksik Sigorta	169
aaa. Aşkın Sigorta	169
bbb. Eksik Sigorta (Menfaat Değerinin Altında Sigorta)	170
cc. Birden Çok Sigorta	173
aaa. Genel Olarak ve Koşulları	173
bbb. Müşterek Sigorta	175
ccc. Kısım Kısım Sigorta (Kısmî Sigorta)	177
ddd. Çifte Sigorta.....	179
4. Halefiyet İlkesi	185
a. Genel Olarak Halefiyet	185
b. Sigortacının Halefiyeti	186
C. Sigorta Edilen Menfaatin Sahibinin Değişmesi	192
III. SORUMLULUK SİGORTALARI	195
A. Genel Olarak	195
B. Sorumluluk Sigortalarında Sözleşmenin Konusu ve Kapsamı. 197	
C. Sorumluluk Sigortalarında Taraflar Arasındaki İlişki ve Tarafların Hak ve Yükümlülükleri.....	199
1. Genel Olarak.....	199
2. Sigortacının	200
a. Hukuki Koruma Sağlama	200
b. Sigorta Ettirene Yardım Sunma	201
c. Diğer.....	202
3. Sigorta Ettirenin	203
a. Bildirim	203

b. Diğer	204
4. Üçüncü Kişinin	204
a. Genel Olarak	204
b. Doğrudan Dava Hakkı	204
c. Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	205
D. Halefiyet	206
E. Zamanaşımı.....	207
F. Sorumluluk Sigortalarına Uygulanacak Hükümler.....	208
IV. ZARAR SİGORTALARINDA KORUYUCU HÜKÜMLER	208
V. ZORUNLU SORUMLULUK SİGORTALARI İLE İLGİLİ ÖZEL HÜKÜMLER.....	210
A. İlke	210
B. Zarar Görenle İlişkide İfa Yükümlülüğü.....	210
VI. BAZI SORUMLULUK SİGORTALARINDAN ÖRNEKLER.....	211
A. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'ndaki Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası ile İlgili Temel Bilgiler	211
B. Meslekî Sorumluluk Sigortası	214

Altıncı Bölüm

CAN SİGORTALARI

§8. CAN SİGORTALARI	217
I. GENEL OLARAK	217
II. TÜRLERİ.....	217
A. Hayat Sigortaları.....	217
1. Genel Olarak.....	217
2. Taraflar, İlgili Kişiler ve Temel Kavramlar	218
a. Genel Olarak	218
aa. Sigorta Ettiren - Sigortalı	218
bb. Lehtar	219
aaa. Genel Olarak.....	219

bbb. Dönülebilir ve Dönülemez Lehtar Tayini	220
ccc. Lehtarın Hak Sahipliğine İlişkin Yorum Kuralı.....	221
ddd. Lehtarın Sigorta Ettiren Yerine Geçmesi	223
cc. Sigorta Değeri.....	224
b. Kendi Adına Hayat Sigortası - Başkası Hesabına Hayat Sigortası	225
3. Türleri	227
a. Ölüm ve Hayatta Kalma Rizikosuna Karşı Sigorta	227
b. Grup Sigortaları	228
c. Tontin	229
4. Hayat Sigortalarında Tarafların Durumu	230
a. Genel Olarak.....	230
b. Sigorta Ettirenin	230
aa. Yükümlülükler	230
aaa. Genel Olarak.....	230
bbb. Beyan Yükümlülüğü.....	231
ccc. Doktor Muayenesi.....	233
bb. Haklar.....	233
aaa. Sigortadan Ayrılma, Ödünç Alma ve Primden Muaf Hâle Gelen Sigorta [Tenzil]	233
bbb. Lehtar Atama	236
ccc. Sözleşmeden Cayma.....	237
ddd. Sigortalının İntiharı ve Öldürülmesi.....	237
eee. Sigortacının İflâsında	239
c. Sigortacının	239
B. Kaza Sigortası	239
1. Genel Olarak ve Kapsam	239
2. Uygulanacak Hükümler	240
C. Hastalık ve Sağlık Sigortası	241
1. Genel Olarak, Amaç, Kapsam ve Lehtar	241
2. Kapsam	243
a. Hastalık Sigortasında	243

b. Sağlık Sigortasında	243
3. Sigorta Değeri.....	244
4. Bilgi İsteme Hakkı.....	244
5. Hastalık ve Sağlık Sigortasına Uygulanacak Hükümler	245
III. KORUYUCU HÜKÜMLER	245
POLİÇE ÖRNEKLERİ.....	249
KAYNAKÇA	265